

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: «Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку
м'яса та м'ясних виробів України»

Виконавець:
студента заочного факультету

Кравчик Владислав Віталійович _____

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

Янковий Володимир Олександрович _____

АНОТАЦІЯ

Кравчик Владислав Віталійович, «Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку, м'яса та м'ясних виробів в Україні»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності: «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – ринок м'яса та м'ясних виробів України, його стан та перспективи розвитку.

Розглянуто сутність та особливості кон'юнктурних досліджень; методичні підходи щодо дослідження кон'юнктури ринку; економіко-математичні моделі у прогнозуванні ринкової кон'юнктури.

Надано загальну оцінку стану ринку м'яса та м'ясних виробів України; виявлено тенденції розвитку ринку м'яса та м'ясних виробів України; визначено місце України на ринку м'яса.

Визначено основні проблеми зміцнення позицій України на світовому ринку м'яса; здійснено прогнозування стану ринку м'яса та м'ясних виробів України.

Ключові слова: м'ясо, м'ясні вироби, кон'юнктура ринку, прогнозування, регресійна модель, розвиток.

ANNOTATION

Kravchuk Vladyslav «Research and forecasting of the market's conjuncture of Ukrainian meat and meat products market»

thesis for Master degree in specialty “Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges” under the program “Economics, Planning and Business Management”
Odessa National University of Economics
Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections. The object of research is the meat and meat products market of Ukraine, its state and development prospects.

The essence and features of conjuncture studies are considered; methodological approaches to market research; economic and mathematical models in forecasting market conditions.

A general assessment of the state of the meat market of Ukraine is given; the tendencies of development of the meat and meat products market of Ukraine are revealed; the place of Ukraine in the meat and meat products is determined.

The main problems of strengthening of Ukraine's positions on the world meat market are determined; forecasting the state of the Ukrainian meat market was made.

Key words: meat and meat products, market's conjuncture, forecasting, development

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Членство в СОТ і підписання Україною та Європейським Союзом Угоди про асоціацію, складовою якої є Угода про Глибоку та Всеосяжну Зону Вільної Торгівлі, що вступила в силу з 1 січня 2016 року, для нашої країни є одним із найбільших надбань (з точки зору формування світоглядних перспектив та суспільного розвитку) і одночасно викликом (з точки зору забезпечення економічного зростання країни, пошуку внутрішніх джерел та спонукальних мотивів). Економічний розвиток передбачає ефективне функціонування всіх товарних ринків України, зокрема ринку м'яса і м'ясопродуктів, шляхом підтримання рівноважної ринкової кон'юнктури та оптимальної місткості ринку.

Продукція м'ясного ринку розглядається як стабільне джерело наповнення внутрішнього продовольчого ринку України, тобто забезпечення продовольчої безпеки держави, та розширення експортного потенціалу країни.

Характерною рисою сучасного ринку м'яса та м'ясопродуктів України є незбалансованість і неефективність його розвитку – постійні коливання обсягів виробництва, стрімке падіння споживання продукції ринку, висока залежність від імпортової сировини. Найбільш серйозними загрозами є гострий дефіцит на ринку вітчизняної м'ясної сировини, нестабільність макроекономічної ситуації, недостатні темпи росту платоспроможного попиту, нестача високотехнологічного устаткування по переробці м'яса. Внаслідок цього слабкими сторонами більшості виробників м'ясної продукції є переважання екстенсивного шляху розвитку виробництва, відносно невисока конкурентоспроможність продукції та її низька якість. У цих умовах необхідно здійснити ряд негайних заходів, спрямованих на підвищення продовольчої безпеки країни й ріст рівня конкурентоспроможності виробників м'яса і м'ясопродуктів на українському та світовому ринках.

Теоретико-методичні та науково-практичні засади підвищення ефективності функціонування ринку м'яса і м'ясопродуктів України та зростання рівня конкурентоспроможності галузі м'ясного тваринництва широко висвітлені в наукових працях О. П. Афанасьєвої [42], Ю. Г. Бочарової [44], К. М. Власової [45], Н. Г. Грибана [46], А. Д. Драгана [47], О. В. Жегуса [48], Г. О. Кундєєвої [49], П. Р. Пуцентейла [50], О. В. Романишина [51], І. Ю. Сальмана [52], О. В. Шлапака [53] та інших.

У роботах вказаних авторів закладено науковий і практичний фундамент дослідження та прогнозування ринку м'яса і м'ясопродуктів України. Проте, ряд проблем даного ринку залишаються не повною мірою вирішеними. Так, на зростання виробництва м'ясної продукції, підвищення її конкурентоспроможності впливає безліч економічних і організаційних чинників, які з часом піддаються істотним змінам як за спрямованістю, так і за ступенем впливу на основні процеси.

Саме необхідність постійного моніторингу змін тенденцій функціонування ринку м'яса та м'ясопродуктів України зумовила вибір теми, постановку мети і завдань дослідження.

Мета дипломної роботи полягає в узагальненні теоретичних аспектів кон'юктурних досліджень товарних ринків, в аналізі сучасного стану на ринку зерна України та світу, у виявленні прогнозних перспектив ринку м'яса та м'ясопродуктів України в контексті основних завдань державної економічної політики.

Для досягнення поставленої мети в роботі передбачено виконання таких основних **завдань**:

1. Визначити економічну сутність поняття «ринкова кон'юктура» та кон'юктурні особливості товарного ринку.
2. Охарактеризувати методику дослідження та прогнозування кон'юктури ринку.
3. Дослідити сучасний стан функціонування світового ринку м'яса і м'ясопродуктів.

Надати загальну характеристику ринку м'яса і м'ясопродуктів України. Провести дослідження стану сировинного сектору українського ринку м'яса і м'ясопродуктів.

4. Оцінити основні показники кон'юнктури ринку м'яса і м'ясопродуктів України.
5. Проаналізувати експортно-імпортний потенціал ринку м'яса і м'ясопродуктів України.
6. Спрогнозувати розвиток ринку м'яса і м'ясопродуктів України.
7. Визначити проблеми, що стримують збалансований розвиток ринку м'яса і м'ясопродуктів України.
8. Обґрунтувати шляхи підвищення ефективності функціонування ринку м'яса і м'ясопродуктів України.

Об'єктом дослідження є процес функціонування ринку м'яса та м'ясопродуктів України.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та прикладних аспектів кон'юнктурних досліджень та прогнозування попиту на товарному ринку м'яса і м'ясопродуктів.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження стали положення класиків економічної науки, роботи провідних вітчизняних і зарубіжних учених. Вірогідність і обґрунтованість одержаних результатів роботи обумовлено використанням загальнонаукових та спеціальних методів пізнання: системного аналізу та синтезу (дослідження стану сировинного сектору українського ринку м'яса і м'ясопродуктів, тенденцій функціонування світового ринку); ретроспективного аналізу (дослідження динаміки виробництва сировинних ресурсів, м'яса і м'ясопродуктів, фонду споживання продукції, динаміки індексу цін); методів статистичного, логічного, структурного аналізу (дослідження показників кон'юнктури ринку м'яса і м'ясопродуктів України, структури виробництва, експортно-імпортного потенціалу даного ринку); рейтингового аналізу (ранжування областей України за рівнем споживання м'яса і м'ясопродуктів);

PESTLE-аналізу (висвітлення проблемних факторів, що впливають на збалансований розвиток ринку м'яса і м'ясопродуктів України); методів прогнозування (прогноз виробництва та споживання м'яса і м'ясопродуктів в Україні на наступні роки); індексного аналізу (характер прояву сезонності та її вплив на виробництво м'яса і м'ясопродуктів в Україні).

Інформаційною базою дослідження стали вітчизняні та зарубіжні публікації і монографічні видання, відображені в них результати теоретичних і методичних розробок; матеріали Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики і продовольства України та інших державних інституцій; закони і нормативні матеріали, що регламентують функціонування м'ясопереробної галузі та м'ясного тваринництва; результати наукових досліджень, проведених провідними інститутами України, а також безпосередньо автором.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (53 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 113 сторінок. Основний зміст викладено на 92 сторінках. Робота містить 15 таблиць, 14 рисунків.

Публікації. За матеріалами дослідження було опубліковано статтю "Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку м'яса та м'ясних виробів України " в науковому студентському віснику №29 .м. Одеса 2018 рік.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні та методичні аспекти кон'юктурних досліджень*» розглянуто поняття ринкової кон'юктури та її основних показників, основні положення методики дослідження та прогнозування кон'юктури ринку, та аналіз стану світового ринку м'яса і м'ясних виробів

У другому розділі «*Аналіз тенденції розвитку ринку м'яса та м'ясних виробів*» проаналізовано загальна характеристика ринку м'яса і м'ясних виробів України, експортно-імпортний потенціал ринку м'яса і м'ясних виробів України

У третьому розділі «*Перспективи розвитку ринку м'яса та м'ясних виробів*» запропоновано об'єднати в кластерну систему виробництво, переробку та реалізацію готової продукції.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Кон'юктура ринку – економічна ситуація, що складається на ринку і характеризується рівнями попиту та пропозиції, ринковою активністю, цінами, обсягами продажів, рухом процентних ставок, валютного курсу, заробітної плати, дивідендів, а також динамікою виробництва і споживання.

2. Тенденції на одних ринках не можна механічно переносити на інші, навіть суміжні ринки. Ситуація на ринку певного товару значною мірою залежить від стану на ринках інших товарів. Це положення справедливе стосовно як однієї номенклатурної групи, так і продукції різних галузей.

3. Кон'юктура потребує постійних, безперервних досліджень та прогнозів. Тому виникає необхідність методологічної основи, котра враховує найбільшу кількість факторів, принципів, показників та методів. Результати кон'юктурних досліджень можуть бути використані для різних цілей, таких як складання економічних та технічних прогнозів, визначення перспективних напрямів наукових досліджень, складання бізнес-планів, оскільки результати таких досліджень дають змогу знизити ризики під час проектування управлінських рішень.

4. Прогнозування кон'юнктури ринку – це вивчення стану ринку, що формується певними факторами і виражається в конкретних показниках. Оскільки при різних обставинах один і той самий фактор може впливати по-різному на ситуацію, при аналізі й прогнозуванні особливе місце повинно бути надане векторному напрямку впливу кожного з них.

5. Фактичний рівень споживання м'яса в Україні значно нижчий як від раціонального, так і від мінімального нормативного показника. Оскільки м'ясопродукти належать до однієї з найважливіших продовольчих груп, йдеться про значні відхилення від рекомендованих стандартів харчування

6. Важливий тренд на ринку м'яса — повернення на нього аграрних підприємств, частка яких у структурі виробництва торік становила 64% проти 36% у господарств населення.

7. Основою ефективного функціонування аграрного ринку є агропромисловий комплекс, що включає сільське господарство, переробну й харчову промисловість, торговельні, промислові, а також інші підприємства й організації, що здійснюють обслуговування галузей АПК

8. Динаміка аграрного ринку, коливання його кон'юнктури в найбільш концентрованому вигі ляді проявляються у змінах ринкових цін. Тому дослідження аграрного ринку безпосередньо пов'язане з аналізом проблеми формування й динаміки ринкової ціни.

9. Аграрний ринок та його кон'юнктуру необі хідно розглядати не просто як сферу обміну, певне співвідношення між попитом і пропози цією, відірвано від інших економічних процесів, а в тісному взаємозв'язку з процесами виробництва, розподілу й споживання.

10. За останні п'ять років обсяг експорту м'яса ВРХ (свіжого, охолодженого та замороженого) з України збільшився більш ніж в два рази, досягнувши за результатами 2017 р. абсолютного максимуму — 35,1 тис. тонн

11. В структурі експорту досить вагому частку стали займати країни Азії (10%) та Африки (4%).

12. Субсахарська Африка в цілому та мікросередовища кожної із деталізованих у даному звіті країн зокрема доцільне визначити є напрямки для початку роботи в ринку

13. Китайський ринок м'яса та м'ясних продуктів має значний потенціал для зростання, що робить його привабливим ринком для торговельних партнерів, в тому числі і для України.

14. Обсяг споживання м'ясопродуктів населенням залежить насамперед від попиту на продукцію, який слід розглядати з двох сторін: перша – забезпечення фізіологічних потреб людини, друга – купівельна спроможність населення.

15. Значно скоротилося виробництво м'яса сільськогосподарськими підприємствами через несприятливу цінову ситуацію. Виробництво залишається збитковим. Основною проблемою при формуванні прибутку товаровиробників залишається собівартість, особливо за умови відсутності міжгалузевого балансу економічних інтересів.

16. Сьогодні спостерігається зниження показника середньої рентабельності і зростання кількості збиткових підприємств. Однак, через значні витрати на виробництво та загальний дефіцит на ринку, ціни залишаються високими, за винятком курятини, виробництво якої забезпечує швидкий прибуток, внаслідок менш тривалого виробничого циклу, що є причиною значних інвестицій у галузь птахівництва.

17. Для підвищення рівня рентабельності м'ясопереробних підприємств необхідно об'єднати в кластерну систему виробництво, переробку та реалізацію готової продукції.

18. При зваженій інвестиційній політиці на всіх підприємствах – учасниках технологічного процесу (від виробництва сільськогосподарської сировини до реалізації кінцевої продукції) можна досягти стабільного розвитку сировинної бази, що позитивно впливатиме на вирішення основних проблем, стабілізацію та успішну роботу всього м'ясопереробного комплексу.

19. Аналіз параметрів кореляційно-регресійної моделі, що наведено, дозволяє дійти висновку про прийнятність та достатньо високу точність застосування її під час дослідження й прогнозування параметру, що оцінювався.